

ನಾಕು ಕೂರಿಗಿ ಶಂಕರಗ ಕೊಡತೀನಿ. ಅವ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನಾಥಾಶ್ರಮ ಕಟ್ಟಲಿ... ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಮಾಡಲಿ' - ಇದು ಹೋರಾಟದ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಪಕ್ಷವಾಗುವಿಕೆಯ ಜ್ವಲಂತ ಉದಾಹರಣೆ.

ಶಂಕರನ ತಾಯಿ ಗುರವ್ವ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡ ರೀತಿ ಅದ್ಭುತ. ವಿಮೋಚನಾ ಚಳುವಳಿ ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕಿನ ಹೋರಾಟದ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೆಯಷ್ಟೇ. ಚಳವಳಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಇಡೀ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಂತೆ, ಅವಳ ಉಮೇದು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು. ಇನ್ನು ಮಾಸ್ತರರ ಹೆಂಡತಿ, ದೇಸಾಯಿ ಅವರ ಸೊಸೆ ಮಾಧವಿ ಸೇರಿದಂತೆ, ಚಳವಳಿಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಬಸಾಪೂರದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಸುಮಂಗಲಿಯಂತಹವರು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ, ಉಮಾಳಂತಹವರು ಮಾನ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಗುರಿಯಿಂದ ಅವರು ವಿಚಲಿತರಾಗರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಯೇಟ್, ಕವಿ ಹೇಳುವಂತೆ - 'A terrible beauty is born.'

ರಜವಿಯಂಥ ಘಾತಕ ಶಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗೆ ನಿಜಾಮ್ ಅಂತಹವರನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನಬಿ ಮತ್ತು ಹುಸೇನಿಯಂಥ ಅಮಾಯಕರನ್ನೂ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುವರು. ಬಸಾಪೂರಿನ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನ ನೆಚ್ಚಿನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದ ನಬಿ, ನಾಟಕದ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಊರು ಬಿಟ್ಟವನು ಊರಿನ ಖಡಕ್ ದ್ವೇಷಿ ಆಗಿ, ರಜವಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಧೋರಣೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದರೆ ಆತನ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆತ್ಮಪೂರ್ವಕ ಎಂದು ಆತನ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಮಯ ಮಿಂಚಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಮಾಸ್ತರರ ಹೆಂಡತಿಯ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಬಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅವನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಸಂಕೇತವಾಗುವುದು. ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಶಿತ ರಾಜಕೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ನಬಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದೇಸಾಯಿ, ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಸಂಗ ಅವರಂಥ ಸಮಯಸಾಧಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಿರುವಂಥ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ

ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಬಲಿಹೊಟ್ಟವರು ಒಂದೆಡೆ ಇದ್ದರೆ, ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವವರು ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ ಈ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಂಗ್ಯವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವುದು. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಪ್ಪವಹಾರದಿಂದ ಸಂಗಪ್ಪಣ್ಣ ಆದ ಸಂಗ, ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಪುಣೆಗೆ ಓಡಿಹೋದ ದೇಸಾಯಿ ಅವರ ಮಗ ವಸಂತ ಮುಂದಿನ ನಾಯಕರಾಗಿ ಬಿಂಬಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಹೋರಾಟ, ತ್ಯಾಗ ಅವರನ್ನು 'ಎತ್ತರಕ್ಕೆ' ಏರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಪಟ್ಟಭದ್ರರು ಬಿಂಬಿಸುವರು. ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗರು. ಕುಮಾರ ತನ್ನ ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗ, ಶಂಕರನ ಮರುಸ್ಪಂದನ ಅವನ ಪಕ್ಕತೆಯ ಸಾಕ್ಷಿ. 'ಇರಲಿ ಬಿಡು, ಅಂಥಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರೋದು ನೆಟ್ಟಗೆ... ಅವರ ದಾರಿ ಅವರಿಗೆ... ನಮ್ಮ ದಾರಿ ನಮಗೆ... ನನ್ನ ದಾರಿ ನನಗೆ ಈಗ ನಿಜ್ಜಳ ಐತಿ.'

ತಮ್ಮ ದಾರಿ ನಿಜ್ಜಳ ಇರೋರು ಮಾತ್ರ ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಬಲ್ಲರು, ಅರ್ಥ ತಯಾರಿ ಇರೋರು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹುಬೇಗ ಮರೆತುಹೋಗಿಬಿಡುವರು. ನಿಜ್ಜಳ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಇರೋರು ನಮಗೆ ಮಾದರಿಗಳಾಗುವರು. ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವಂತಿಕೆಯನ್ನು ತಾವು ಬದುಕಿದ ಬದುಕಿನಿಂದ ತೋರಿಸಿಕೊಡುವರು. 'ಹಾವಳಿ' ಇಂಥ ಒಂದು ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಕೃತಿ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅನಿಶ್ಚಿತತೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆ, ಕಾದಂಬರಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾರ್ಕಿಕವಾದ ಕೊನೆ ಕಾಣುವುದು. 'ಗೆಳೆಯನೇ... ನಿನ್ನ ಎದೆಯ ದನಿ ಕೇಳು, ಪುಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದರೂ ಸರಿ... ಇಡು... ಮುಂದಡಿ ಇಡು... ಎರಡು ಒಂದಾಗುವ... ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕಡಿಗೆ ನಿನ್ನ ತುಡಿತ ಇರಲಿ. ಸಾರ್ಥಕತೆ ಒದಗಲಿ... ಶಾಂತಿ... ಶಾಂತಿ... ಶಾಂತಿ' - ಇಂಥ ಒಂದು ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕನ್ನು ಬದುಕಿದವರ ಕಥಾನಕ 'ಹಾವಳಿ'. ಇತಿಹಾಸ ಇಂಥವರ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮರೆತೀತೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಪ್ರಸ್ತುತ. ಹೋರಾಟಗಾರರಿಗೊಂದು ಸುಂದರ ಕನಸಿತ್ತು, ಅದನ್ನು ನಿಜಗೊಳಿಸಲು ಈ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ತ್ಯಾಗ. ಇದರ ಫಲಶ್ರುತಿ ಅವರು ಕನಸುಕಂಡಂಥ ನಾಡಿನ ಸೃಷ್ಟಿ ಆದಾಗ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ●